

קיצור שלחן ערוך למ"מ

שצריכין לברך עליהם לתוך הסעודה כגון פירות בין שהם דברים שאין צריכין לברך עליהם תוך הסעודה כגון מיני בלפתן ומיני קמניות ועוד עפעל. וכן אם רוצה לשחות אחרי משקה [חוץ מן היין] קודם נט"י וגם בתוך הסעודה ישתה יש בזה מחלוקת הפוסקים אם הדברים שאכל או שתה קודם נט"י נפטרים בברכת המזון כמו שנפטרים אלו שאכל בתוך הסעודה או שאלו שאכלן קודם נט"י אינן נפטרים בברכה"ו ולכן יש למנוע מזה ולא יאכל ולא ישתה מהם רק קודם הסעודה ויברך ברכה אחרונה ולא יאכל ולא ישתה מהם בתוך הסעודה ואם לא בירך תחלה ברכה אחרונה יברך בתוך הסעודה או אפילו לאחר ברהמ"ו ואם אכל או שתה מטינים אלו גם בתוך הסעודה יחדר אחר ברכת המזון לאכול או לשתות איזה דבר ולברך ברכה אחרונה לפיכך גם מה שאכל או שתה קודם נט"י:

ב אם רוצה לשחות יין קודם נט"י אפילו לא ישתה יין בתוך הסעודה מ"מ י"א כיון דהיין בא לפתוח הבני סעים ולהמשיך תאות האכילה א"כ הם בכלל הסעודה ונפטרים בברכת המזון ויש אומרים ראפירו אם שותה יין גם בתוך הסעודה מ"מ אין היין שלפני המזון נפטר בברהמ"ו. ולכן יש למנוע מלשתות קודם נט"י אלא א"כ ישתה כוס יין גם לאחר ברהמ"ו שיברך אחריו על הגפן ויפסור גם מה ששתה קודם נט"י. ואם רוצה לשחות י"ש קודם הסעודה בין שישתה גם בתוך הסעודה בין לא ישתה יוהר שלא לשחות קודם הסעודה רק פחות מכזית אבל אם שתה כזית או יותר נפל לידי יספק ברכה אחרונה:

ג אם רוצה לאכול קודם נט"י מיני יסוונות כגון האניג קוכען אייער קוכען וכדומה שברכה אחרונה שלהם היא על המסיה. בין שיאכל מהם גם בתוך הסעודה בין שלא יאכל מהם בתוך הסעודה מ"מ הם נפטרים בברהמ"ו (כי ברהמ"ו פומרת ברכת על המסיה) ובלבד שלא יפסיק הרבה בין אכילה זו לנט"י אבל אם צריך להפסיק הרבה צריך לברך תחלה ברכת על המסיה על מה שאכל. ואפילו יאכל מטינים אלו גם בתוך הסעודה:

מ הלכות נטילת ידים לסעודה. ובו כ"א סעיפים:

א הרוצה לאכול פה שמברכין עליו המוציא צריך [א] ליטול ידיו מקודם אם הפת גדול ככביצה סבך על הנטילה. יובפחות מזה אין מברכין על הנטילה:

ב נט"י צריך להיות דוקא מן הכלי וצריך שיהיה הכלי שלם בלי שום ינקב או יסדק מפולש

עמודי השלחן

מסגרת זהב

מנ"י לעולם מותר כשישראל רואה החליצה ועשית הגביות אף בחלז של עכו"ם:

למ"א פירות. ד' המ"כ דאס דעתו לאכול פירות גם תוך הסעודה. אם מכון עכשוו בברכה זאת לפסור גם מה שאכל תוך הסעודה. א"כ הוי

הכל לגורך הסעודה ואז"ל אחריהם דבהמ"ו יפסור הכל כמו שפוסרת מה שאוכל בתוך הסעודה. ואם לא יאכל פירות תוך הסעודה ז"ל ברכה אחרונה עליהם. דכיון שאוכלס קודם הסעודה אינם שייכים כגל להסעודה ואם לא בירך בר"א קודם נטילת ידים צריך לברך תוך הסעודה: וד' המ"כ. דבר"ל קודם הסעודה דברים שא"ל ברכה לפניהם תוך הסעודה כגון מיני לפתן וקארטאפלס וכדומה. אם לא נדעתי לאכול מהם תוך הסעודה אינם שייכים כלל להסעודה. וז"ל אחריהם בר"א קודם נט"י: י"ב. דביטבד אם כוון לפסורם בבה"מ יא"מ מ"ב: י"מוננות. ד' המ"א. הא דמותר לאכול קודם נט"י דברים שא"ל תוך הסעודה. דוקא בשאין דעתו לאכול תיכף, אבל אם השולחן והלחם ערוך לפניו אסור ליהם בשא"ל. אלא יטול ידיו ויאכלם תוך הסעודה. והמ"כ ב' ד"א דבאוב יוחר לאכלס קודם הסעודה מנ"י. בזה מביא גרס"ל. וז' עוד. דאם הם דברים המושכים את הלז לתאות המאכל בודאי יש לסמוך להקל לאכלס קודם הסעודה:

ז כביצה. אפילו בלא קליפתה: יובפחות. ונכון להחמיר דאף בפחות מכזית יטול ידיו ולא יברך דה"מ: ינקב. היינו ככונס משקה ולכתחלה יוהר אף כמוליא משקה ע' ה"א: יסדק. י"א דאפי' כמוליא. דננסדק עתידה להסדק כולה. וי"א דדוקא ככונס: וז' המ"א דכשעת הדחק יש לסמוך להקל בזה. ונכלי זכיות אפילו כשהסדק דק מאוד שאינו אפילו כמוליא. אם אין הכלי יכול לקבל עתה חמין כלון

פאת השלחן

(דברים במהבתי בסיומן זה כיוצא) כמ"ה בהפסותי לספר מ"י דל"ס:

וגם למעלה יהיה שוה בלי שום חריץ או בלימה. ואותן קנקנים שיש להם כמין מרחב הכולם בנוכה לשפת הכלי שיוצקין ממנו דרך שם אין גומלים ממנו לידים דרך שם כי שם אין לו דין כלי כיון שאינו מחזיק שם משקים אלא צריכין ליטול דרך שפת הכלי מקום שמחזיק משקין: ג בלי שאינו יכול לעמוד אלא על ידי סמיכה אם סתחלתו נעשה כך להשתמש בו על ידי סמיכה יש לו דין כלי. אבל אם לא נעשה להשתמש בו כך נגזר כיסוי כלי אין נוטלין ממנו ויש בוה כמה חילוקי דינים בשלחן ערוך:

ד שיעור המים קשה לשער בצמצום. וצריכין לשפוך על כל יד מים בשפע דאמר רב הסדא אנא משאי מלא חפני מיא ויהבי לי מלא חפני ימיכותא. ונוטלין תחלה יד ימין ואחר כך יד שמאל (כדלעיל סי' כ') ויבאו המים על כל היד דהיינו עד הקנה של 'זרוע' לא ישאר מקום בלי מים וע"כ יפריד קצת האצבעות ויגביהם קצת כלפי מעלה בכדי שיגיעו המים בכל אורך האצבעות ובראשן ויכרחבן סביב ויבאו המים בשפיכה אחת. ולכן אין ליטול ידיו מכלי שפיו צר ואין המים יורדין בבת אחת. ונכון לשפוך על כל יד ב' פעמים:

ה לאחר שנמל שתי ידיו ישפשפם ביהר ויגביהם נגד ראשו כמשה שאו ידיכם וגו' וקודם ששנגבן יברך אקביו [כ] ענמי (ואע"ג דכל המלות מברך עליהם קודם עשייתן (כדלעיל סי' מ' ס"ז) מ"מ כנפי כיון שלפעמים אין ידיו נקיות קודם נטילה לכן תקנו בכל נט"י לברך אחר הנטילה ועוד דגם נגזר הידים הוא מן המנה) ובי שנוהג לשפוך על כל יד ב' פעמים תחלה על כל יד פעם אחת וישפשפם ויברך ואח"כ ישפוך פעם שנית על כל יד ויזהר לנגב ידיו יפה ולא ינגבם בחלוקן משום דקשה לשכחה:

ו אם לאחר ששפך המים על ידו אחת נגע שם בידו השניה או אדם אחר נגע שם או נמסאו המים שעל ידו וצריך לנגבן וליטול פעם י"שנית אך אם אירע לו כן לאחר שכבר בירך לא יברך שנית:

ז מי שאין לו כלי יכול לטבול ידיו בנהר או במקוה הכשרה למבילת נשים (וע"ל סימן קס"ג דין הנהרות) או במעין אפילו אין בו מ' סאה רק שמתכבדים בו ידיו בפעם אחת ויברך: ח על נטילת ידים. ובשעת הדחק יכול לטבול ידיו יבשילג אם יש על פני הארץ הרבה כמו שיעור מקוה. ואם צריך ליטול ידיו כחוד פלומפ יניח ידו אחת יסמוך לארץ ובידו השניה יסוך להביא עליו את המים ואחר כך יחליף ידיו או שחברו יסוך לו. אבל אם הידים גבוהים מן הארץ לא עלתה לו נטילה (סידור דרך החיים ע"ג):

ח מים שנשתנו מראיהן בין מחמת מקום בין מחמת איזה דבר שנפל י"לחוכן פסולין לנ"י אבל אם נשתנו מחמת עצמן כשרים. מים שנעש' בהם מלאכה כגון שהורחו בהם כלים או ששירו

מסורת זהב

עמודי השלחן

כגון אין ליטול בו מ"כ: הכולם. ואם הוא שוה כח"י: [כ] ענמי. בירך ענמי. ומלך שלא לאכול יא לשפת הכלי מותר ליטול אפילו דרך שם. ואם הדד

נמוך משפת הכלי יטול רק דרך הדד ויש מקילין בזה מ"י. וזהו דוקא כשהדד הוא חצי עגול, אבל אם הוא כשפופרת אף שהוא בולט למעלה משפת הכלי מותר ליטול דרך הדד מ"א ח"א, ויש אומרים דה"ח. סתימה בסיס או בסמרטוטין אין מועיל לשום כלי. ובזפת מועיל רק לכלי חרס לבד. ובכ"ד שהוא ממין אופו הבלי כגון של עץ בעץ של מתכת כמתכת בודאי מהני ט"ז מ"כ: ימיכותא. מ"מ לא יעשה להחמיר דהוי עמל"פ. אלא יעשה לכבוד השי"ת של"ה: 'זרוע. ויתנה מתחלה שלא יהיו עליו כנדר. דשם לפעמים לא יהיו לו מים כ"כ: י וברחבן. ואם במקום אחד לא באו המים יחזור ויטול מחדש כל היד. ואם יש פדיון על מקנת היד שנטל סופת עמלה"ס פני דיעבד כנטילת אותו מקום בלבד ר' יעבץ: שפיו צר. ד' הס"ו והא"ר דכ"ז שאינו פוסק מלזוז מקרי שפיכה אחת אע"פ שאינו בא בכ"א. מ"מ כשיש לו כלי אחר לא יטול מכלי כזה מ"כ: 'שמשנגבן. אם יש הפסק מקום בין מקום הנטילה למקום האכילה. כגון שאוכל בחדר אחר. יזהר לנגב ידיו בחדר האכילה כדי שלא יהא הפסק מקום ורשות. פונג יו"ס. וכמדומה שג"כ ד' ה' מלכ"ס: י"שנית. וי"א דכשאין לו מים אצל וליטול. בשאם נטל מרביעית כל יד. מ"ח כשם הרב: יבשילג. ירסק קצת את השלג במקום שחובב הידים שיהיו נעשים מים ר' יעבץ: י"ססוך. ואין לפסוח כן רק בשעת הדחק. כי הרכה פוס' אומרים: י"לחוכן. נפל לחוכן פטר ופי"א אע"פ ששכורים כשרים אם ראויים לשתות כלב ש"פ: ששירו. אם אינו רוצה כלל לשרות. ונפלו מעלתן כשרים ח"א. נפל בגד

במים

פאת השלחן

כ"י כתב דדברי הרמב"ם בתומים. אבל כנ"מ כתב כי יש לנו לומר דכשיפת פרי"ף רבו אפרס. ונכפרתו (ס' ח"י אדם כתבתי בעז"ה כוכח לזכר הרמב"ם כשרי"ף פ"ל:

בהם ירקות או שנתנו בהם כלים עם משק' ט"ל צננן או [ג] שמדר בהן מדות ג"כ פסולין ויש פוסלין גם מים שנמאסו כגון ששתה מהם כלב או חזיר וכדומ' משום דנעשו כשופכין ויש לחוש לדבריה' **ב** מי שלא נמל ידיו ונגע במים לא נטמאו המים. ולכן היוצא מבהכ"ס יכול לשאוב מים בחפניו מן החבית לרחוץ ידיו והנשארים כשרים לנט"י. אבל אם שכשך ידיו בתוך החבית לנקותן ואפי' טבל בו רק אצבעו הקטנה לנקות גפסלו כל המים מפני שנעשה בהם מלאכה: **י** מים מלוחים סרוחים ומרים או עכורים אם אין ראוין לשתיה כלב פסולים לנט"י: **יא** קודם הנטילה צריכין להשנות על הידים שיהיו נקיות בלי שום חציצה. וסי שצפרני אצבעותיו "גדולות צריך לרקדק לנקות שלא יהא בתחתיהן טיט וצואה משום דהוי חציצה וכן צריך להסיר "הטבעות שלא יהיה חציצה:

יב מי שידיו צבועות אם אין שם ממשות הצבע כ"א חזותא בעלמא לא הוי חציצה אבל אם יש עליהם ממשות הצבע אפי' רק מעט הוי חציצה. אך אם הוא אומן בכך דהיינו שהוא צובע וכן מי שהוא טבח וידיו מלוכלכות מדם או שהוא סופר או צבועותיו מלוכלכות מדיו והוא רגיל בכך וכל בעלי אומנות זאת אין טקפדין בכך לא הוי חציצה אלא א"כ הוא "טברוב היד" וכן מי שיש לו מכה על ידו ועליה כרטיה שמצטער להסירה לא הוי חציצה וע"ע במי' קס"א דיני חציצה במבילת נשים וה"ה לנט"י:

יג המים צריכין שיבאו על הידים מכה גברא אבל אם המים באים טאליהם לא הוי נטילה וחבית שיש בו ברזא והסיר את הברזא אזי המים הבאים בכח הראשון דהיינו קילוח הראשון לברזא נחשב מכה גברא אבל המים הבאים אח"כ אינם נחשבים מכה גברא אלא כאלו באו מאליהם. ולכן מי שהוא רוצה ליטול את ידיו דרך הברזא צריך לידע שבקילוח הא' נתכסה כל היד. ויסתום את הברזא ויחזור ויפתחהו לשפיקה שניה. וסי שאינו יודע לשער אין לו ליטול ידיו בדרך זה גמכ"ש שאין ליטול ידיו מן הכיור שיש לו ברזא קמן והקילוח הוא דק: **יד** אסור לאכול בלא נטילה אפילו אם רוצה לכוון ידיו במפה. ואם הוא בדרך ואין לו מים. אם יודע כי בעוד דרך ד' כ"מילין לפניו או מיל לאחריו ימצא מים מחויב ללכה לפניו ד' טילין או לחזור לאחריו מיל ליטול ידיו לאכילה אבל אם גם שמה לא ימצא מים או שהוא עם חבורה ומתירא להפרד מהם וכן מי שיש לו שאר אונס שאינו יכול ליטול ידיו יכרוך ידיו במפה או ילבש בתי ידים (האנדרשוה) ויאכל כך:

טו העושה צרכיו קודם אכילה שהוא צריך ליטול ידיו לברכה אשר יצר וגם צריך ליטול ידיו לסעודה יש בזה כמה ספיקות. ע"כ הנכון שיטול תחלה ידיו שלא כדין נט"י לסעודה.

עמודי השלחן

מסגרת זהב

ברכה לנטלה זכ"ל: [ג] שמדר. אם מדד בקנה כהמים כשרים ואם מילה מים מהכנז שפול פסולים. כשרים. ואם שמו מהם תרגומים ד' הפ' שכשרים כהמים כשרים דה"ח: ט"ל צננן. אבל אם נתן

כהמים לזון שלא יחמו. וכן צנחן לחוכן דגים חיים שלה ימותו כשרים. דאין המים עושים מלאכה. רק הם שומרים. ואפילו מת הדג אח"כ לא נפסלו המים בכך א"ר. אם נתן מים בכלים חדשים שיסבטו מבליעת מים מקרי מלאכה. צרכי יוסף. וכן צנחן מים בכלים שנתקעו צימות החמה כדי שיחכונו וכן כשרה בהם כלים לפסח כ"ו מקרי מלאכה. אם ניסו הכלי במים אם יוצבו יש לדון דלא מקרי נעשה בהם מלאכה אלא גילוי מילתא בעלמא וצ"ע הגרע"א. אם עשה מלאכה במים של הכיור יש לדון. אף דקי"ל דנמעשה חוסר אדם את כ"ש. לא כ"כ לקרות שם שופכין על של הכיור הגרע"א: "גדולות. היינו שעודפות על צר האצבע דה"ח: "הטבעות. דוקא אשה שדרכה להקפיד להסיר הטבעות בשעת מלאכה אבל איש א"ל להסיר. רק כשיש בו חפץ טוב שאז גם האיש דרכו להקפיד. נריך ג"כ להסירו דה"ח. לפורן שפרשה מיעטה נריך לזהר שיקץ אותה. משום טעם הניצה. וכשבת יעשה שאלת חכם: "טברוב: היינו רוב קשרי הצבעותיו לכך. ת"ח גשם דה"ח. וד' הח"א דאף בכל היד איך הניצות. ונכון להחמיר: כרטיה. וה"ה ריר היוצא מהמכה ונתייבש ונעשה גלד. אם אינו מקפיד עליו להסירו או שמתער להסירה ל"ה הניצה סה"ח אם נפלה הרטיה באמצע האכילה. ורואה לאכול כך. בלא רטיה נריך ליעול ידיו שנית כל היד טע"ח: ב"א כילין. בנוסע על פאסט או על באהן. וכיו"ב משערין לפי

משכון

מאת השלחן

(*) לפת"ש המנ"א כסי' קס"א סק"ג דאם רוב היד מכוסה אפי' כדבר שאינו מקפיד חוץ ל"ל כי מ"ש כשי"ע שם ס"ג אפי"ס שיש על ידיו מחבות וכו' היינו דוקא באיכות היד וסמך עלמו על מ"ש כס"א ודלא כמ"ש כס' ח"א אפי' דבר שחכמה כל היד אם דרכו כך אינו חוץ וכו' ובהעברתי שמה ביהרתי בעז"ה את כדבר וגם כתנתי לתרן קוסית כשכחתי יעקב בהכ"ה הצה"כ וכו' אמ"ל:

קיצור שלחן ערוך נ מא

דהיינו שישפוך רק מעט מים לחפנו אחת וישפשף שתי ידיו במים אלו וינגבם היטב ויברך אשר יצר כבואח"כ יטול ידיו כד"ן נט"י לסעודה ויברך ענט"י :

מן טי שבאמצע סעודה נגע בגופו במקומות כ"המכוסים או שח"כ בראשו או שהשתין מים צריך ליטול ידיו פעם שנית אבל לא יברך עליהם וכן אפילו אם עשה צרכיו ונטל ידיו באמצע הסעודה כדאינו צריך לברך ענט"י :

ין האוכל דבר [ד] כהשטבולו במשקה. או שבאה משקה על המאכל ועדיין הוא לח מן המשקה אע"פ שהוא אינו נוגע במקום המשקה מ"מ צריך ליטול ידיו תחלה רק לא יברך ענט"י והרבה מקילין בדבר זה. אבל כל ירא שמים יש לו להחמיר על עצמו :

יה משקים לענין זה המה שבעה אלו הן יין וכן חומץ טיין. דבש דבורים. שמן זית. חלב. ובכלל זה גם מי חלב. טל. דם של בהמה חיה ועוף (והיינו כשאוכלין לרפואה) מים. וסימנם י"ד שח"מ ר"ם אבל שאר מי פרות אפילו במקום שרגילין לעשות משקים לשתיה מסחיטת איזה פירות אין להם דין משקה לענין זה :

ין פירות שמרוקחין בצוקר א"צ נט"י כי הצוקר לא הוא משקה. וגם הלחלווחית שיצא מן הפירות לא הוא משקה שהוא מי פירות. אבל אם מרוקחין בדבש אם נקדש הדבש היטב או יצא מכלל משקה ונעשה אוכל וא"צ נט"י אבל אם לא ב"נקדשו היטב אלא נתעבו מעט ועדיין הם נגרים צריכים נט"י. וכן חמאה שהיא בכלל החלב אם היא קרושה אינה משקה רק אוכל אבל אם היא ניסוחה הרי היא משקה :

כ דברים שדרכן לאכלן בלא כף ומולג אפילו הוא אוכל על ידי כף או מולג צריך נט"י. אבל דבר שאין דרכו לאכול רק על ידי כף כגון לביבות וכיוצא בזה וכן פירות כימרוקחין בדבש במקום שאין דרכן לאכלן רק ע"י כף או מולג א"צ נט"י :

כא מלח שנעשה סמים הוא בכלל מים (כי המים אע"פ שנקדשו לא יצא מכלל משקה) ולכן המובל צנן וכדומה במלח זה צריך נט"י. כהיין שרף שנעשה מתבואה או מפירות אינו משקה לענין זה. דלא הוי רק זיעה מן התבואה ומן הפירות ואע"פ שיש בו גם מים ומוזג גם כן במים מ"מ הם המיעוט. ולכן המובל בו איזה דבר ואוכלו א"צ נט"י אבל יין שרף שנעשה מן החרצנים והונים או מן השמרים של יין נראה דהוי משקה :

מא הלכות בציעת הפת וברכת המוציא. ובו י' סעיפים :

א על לחם גמור שהוא מחמשת מיני דגן מברכין לפניו המוציא ולאחריו ברהמ"ז (ודין פת הנאה כניסנין יבואר בס' מ"ח) :

מסגרת זהב

עמודי השלחן

השכון הזמן של הילוך ד' מילין שהם ע"כ מינוטין. כשעת הדחק מותר ליטול ידיו במי פירות ריעכ"ן. כב ואח"כ. אם אין לו מים כ"כ יטיל נטילה אחת כד"ן ויברך ענ"י וא"י. וכן ד' הנר"א כמע"ר. ובא"ר כ' שיכין בפיו שלא לנאת בנטילה הראשונה. ויובל ליטול ולברך כד"ן. וא"נ ליטול ולברך א"י ואח"כ ליגע בדברים המכוסים או המסונפים ואז לכ"ע יש ליטול שנית ולברך ענ"י : כ"המכוסים. יכ"ה כזואת האף והאוזן ש"ס. ואם לא נגע אלא בידו אחת לא יטול אלא אותו היד מסגרת שש"ס. ע' צכה"ל. שכל שלא ליגע בכגד שיש שם זיעה הרבה כגון כגד הפנימי של הכובע : כדאינו צריך. כ"ה הכריע כד' הח"א דבעשה לרכיו או כנגע במקום מסויף ממש שיטול ידיו ויברך. ואם נגע באמצע האכילה כס"ת או בתפילין או בברכות יטול ולא יברך ח"א ובכה"ל מפקפק דא"ל ליטול ויש לזהר שלא יגע : כהשטבולו. נטל ידיו לדבר שטיבולו במשקה ואח"כ רוצה לאכל לחם יחזור ויטול ידיו ולא יברך ח"א : ב"נקדשו. והוא טופח ע"מ להטפוח. שתי"ו : כימרוקחין. מי שאוכל מרקחת כמולג יש להקל דה"ל נט"י דדרכם לאכול ע"י כף אם יש משקה טופח עליהם. וככבוסים בודאי יש להחמיר ליטול ידיו. ואם לא כשתנגבו מהמים שעליהם מ"ב : כ"ה יין שרף. אם המים הוא הרוב לפי הנראד"ן יש לו דין משקה ח"כ. אם אכל דבר שטיבולו במשקה. תיקף אחר בהמ"ז א"ל נט"י. ברכ"י. טבל נוקט במשקה יש ליטול ידיו פ"ת :

שלא